Expert-Grup
Centru Analitic Independent

Analiza lunară a economiei şi politicilor
Realitatea Economica
Ediția 35 31 ianuarie 2013

Autorii acestei ediții:

- Ana Popa
- Adrian Lupușor
- Valeriu Prohnițchi

Realitatea Economică este o publicaţie economică lunară ce identifică cele mai importante evoluţii economice şi politice. Cititorii săi sunt decidenţii de politici, directorii executivi ai companiilor locale, străine şi ai băncilor comerciale, reprezentanţii instituţiilor internaţionale, ambasadelor şi partidelor politice, jurnaliştii economici.

Acronimele şi abrevierile utilizate:
f-a-p – faţă de anul precedent; f-t-p – faţă de trimestrul precedent; f- l-p – faţă de luna precedentă, s-d-p – sfârşit de perioadă, T4:07 – trimestrul patru 2007; Jan:09 – ianuarie 2009; BNS – Biroul Naţional de Statistică; ANOFM – Agenţia Naţională de Ocupare a Forţei de Muncă; BNM – Banca Naţională a Moldovei; MDL – leul moldovenesc; ISD- investiții străine directe, p.p. - puncte procentuale.

EXPERT-GRUP este un centru analitic independent din Moldova, a cărui misiune este de a oferi mediul propice manifestării gândirii libere şi netriviale, fapt ce va permite instituţiei să fie un lider în furnizarea unor analize economice obiective şi să promoveze în mod eficient idei şi soluţii inovatoare pentru problemele economice cu care se confruntă Moldova în procesul transformării economice, dezvoltării societale şi integrării europene.

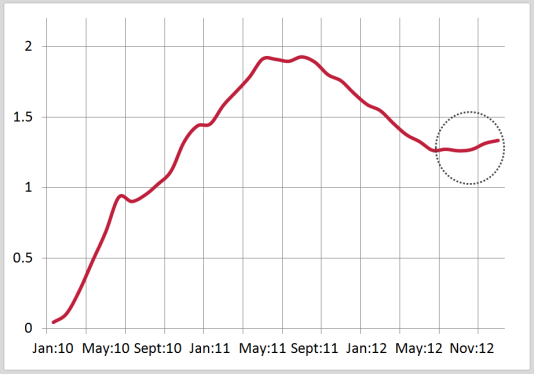
Date de contact:

a.: MD-2012, Moldova, Chişinău, str. Columna 133, oficiul 1
t.: 373 22 -930014
f.: 373 22 -929994
e.: info@expert-grup.org
w.: www.expert-grup.org

Evoluția Indicatorului Compozit Anticipator

În pofida creșterii economice negative înregistrate în T3:12 și care se presupune că a continuat până la sfârșitul anului, indicatorul compozit anticipator (ICA) calculat de EXPERT-GRUP a înregistrat o creștere moderată. Aceasta urmează unei scăderi drastice din T4:11 – T2:12 și unei ameliorări în T3:12. Având în vedere că ICA are tendința de a anticipa starea economiei naționale, în medie, cu patru luni, dinamica din prezent pare a fi de bun augur pentru o ușoară recuperare economică ce ar putea avea loc în 2013. Aceasta corelează și cu prognoza noastră de 3,0%-3,5% pentru creșterea reală a PIB-ului în 2013, în mare parte consistentă cu estimările Băncii Mondiale (+3,1%), BERD (3,0%), dar puțin mai pesimistă decât estimările FMI (+4,0%). Premisa esențială a recuperării activității economice este disiparea pierderilor cauzate de seceta din anul 2012.

Figura 1. Indicatorul Compozit Anticipator, media mobilă din ultimele 4 luni

Sursa: calcule EXPERT-GRUP în baza BNS, BNM și Logos-Press;

În luna noiembrie, principalele forțe motrice ale ICA (conform ultimelor date), au fost creșterea remitențelor cu 3,6% f-a-p, ce au alimentat volumul banilor în circulație (+21,9%). Pe lângă aceasta, calitatea portofoliilor băncilor se îmbunătățește treptat, în timp ce marja bancară se diminuează. Creșterea negativă a exporturilor și a creditelor noi, componente importante ale ICA, au contrabalansat această dinamică pozitivă. Astfel, exporturile totale în noiembrie s-au redus cu 11,1% f-a-p, în timp ce noile credite au scăzut cu 15,2% f-a-p, fapt determinat, în primul rând, de creditele în valută străină (-21,4%).

Alți indicatori anticipatori sugerează o îmbunătățire a perspectivelor economice pentru viitorul apropiat, susținute și de condiții meteorologice mai bune în 2013 față de anul trecut. Evident, este prea devreme de a spune că economia ar fi în plin avânt pe calea recuperării, având în vedere incertitudinea sporită și condițiile economice slabe din CSI și, în mod special, din UE.

Mai mult decât atât, pentru a evita efectele negative mai pronunțate asupra creșterii economice, Guvernul va trebui să gestioneze câteva probleme de politici. În mod special, acestea țin de consolidarea drepturilor creditorilor și crearea condițiilor necesare pentru a permite băncilor să-și restructureze creditele neperformante în timp util. Aceasta ar putea impulsiona accesul firmelor și gospodăriilor casnice la credite bancare și, astfel, ar putea accelera recuperarea economică. De asemenea, este necesară echilibrarea inevitabilei creșteri a presiunii fiscale cu servicii publice și o infrastructură de o calitate mai înaltă. Totodată, este indispensabilă o mai bună comunicare cu investitorii.

■ Principalii indicatori și date economice

Agricultura. Datele oficiale estimează o scădere drastică de 22,4% pentru producția agricolă în 2012, pierderile majore provenind din fitotehnie (-32,6%). Pe o notă mai pozitivă, având în vedere condițiile meteo extrem de aride din 2012, scăderea în sectorul zootehnic a fost destul de mică (-1,1%). În mod paradoxal, producția sectorului zootehnic ar putea continua să crească în T1:13 dacă producătorii de vite vor începe să sacrifice șeptelul din cauza insuficienței de nutrețuri. Suprafețele semănate cu grâu de iarnă pentru recolta anului 2013 au crescut la 325 hectare, de la 270 hectare în 2012[1]. Potrivit ultimelor estimări, condițiile meteorologice și starea solului pentru culturile de iarnă și plantațiile multianuale sunt favorabile[2]. Cu toate acestea, după 2011-2012, doi ani de secetă severă, umiditatea solului este încă departe de a-și fi revenit la nivelul normal.

Industria. Cele mai recente date privind producția industrială confirmă încetinirea semnificativă a activității din a doua jumătate a anului: -7,9% pentru volumul producției în Nov:12, -6% în Oct:12 și -10% în Sep:12 (față de +1,1% în Jan-Jun:12). Recesiunea afectează practic toate cele mai importante sectoare industriale. Partea bună a lucrurilor este accelerarea activității din industria minieră (+17%) și a celei din industria producătoare de materialele de construcție (+10%), care anunță o activitate ceva mai pronunțată în sectorul construcțiilor, dar aceasta în mare parte limitată la proiectele publice de infrastructură. Producția mașinilor și echipamentelor electrice (+36% f-a-p în Jan-Nov:12) a fost unul dintre puținele sectoare ce a rezistat la scăderea cererii interne și externe. Continuând o tendință de câțiva ani, producția de electricitate în 2012 a înregistrat o scădere de 18% f-a-p in Nov:12. În timp, această problemă poate deveni și mai gravă.

Serviciile. În Nov:12 volumul comerțului cu amănuntul a scăzut cu circa 10% față de Oct:12 și cu circa 4% f-a-p. Volumul serviciilor prestate populației a înregistrat o scădere față de Oct:12 (-4,7%), dar a acumulat 2,9% față de Nov:11. Sectoarele ce prestează servicii afacerilor au fost afectate mai intens de scăderea cererii, astfel volumul serviciilor prestate a scăzut cu 6,5% față de Oct:12 și aproape 3% față de Nov:11. Reducerea simultană a volumului anul de mărfuri transportate (-2,9%) și lungimea totală a rutelor parcurse (-3,6%, inclusiv -20% pentru căile ferate) este o dovadă convingătoare privind situația economică dificilă din regiune, inclusiv în țările CSI.

Activitatea antreprenorială. Fluxul net al ISD a scăzut semnificativ în T3:13 – cu 68,2%. Pentru prima dată în ultimii 10 ani a fost înregistrată o scădere a capitalului social de 61,1% f-a-p, ceea ce indică faptul că investitorii își retrag capitalul. De asemenea, veniturile reinvestite sunt negative pentru al treilea trimestru consecutiv, posibil din cauza pierderilor operaționale înregistrate de întreprinderi, raportate drept plăți negative de venit și dezinvestire în întreprindere.

Veniturile şi cheltuielile gospodăriilor casnice. Pentru prima dată după 2006, în T3:12 venitul disponibil al populației a scăzut în expresie reală cu 2% f-a-p, iar cel mai pronunțat declin l-au înregistrat veniturile generate de activitatea agricolă individuală - peste 10%. Este curios faptul că venitul locuitorilor din zona rurală a înregistrat scăderi mai mici (-1,5%) decât venitul locuitorilor din zona urbană (-3,4%). Având în vedere venitul în scădere al populației, creșterea cu 1% a consumului final al gospodăriilor casnice în T3:12 este destul de surprinzătoare. Într-o anumită măsură, pierderea veniturilor generate în țară continuă să fie compensată de creșterea remitențelor, cu o rată anuală de creștere de 4,4% în Nov:12. Cu toate acestea, pierderea veniturilor generează o scădere a economiilor populației: depozitele persoanelor fizice în băncile comerciale au scăzut cu 12,5% in Dec:12 f-a-p, în timp ce depozitele pe termen lung (de peste 12 luni), din contra, cresc.

Finanțele publice. În 2012 veniturile totale în bugetul public național au crescut cu 11,2% f-a-p, în mare parte datorită reintroducerii impozitului pe venitul întreprinderilor și unei serii de majorări ale impozitelor aplicate la începutul anului. Cu toate acestea, din cauza declinului economic și a estimărilor prea optimiste, veniturile colectate au fost de numai 98,08% din nivelul planificat. Performanța slabă a fost în mare parte cauzată de granturile externe (executate în proporție de 87,3% din planificat), TVA-ul la produsele de import (95,8%) și accize (96,1%). Drept rezultat, deficitul bugetar a constituit mai mult de 2% din PIB – de două ori mai mult decât a fost planificat inițial.

Piața muncii. În timp ce tendințele de angajare sunt mai puțin pesimiste, salariile au continuat să crească, cu o acumulare de 5,3% în expresie reală în Nov:12. Cea mai puternică creștere a fost înregistrată în administrația

[1] Vasile Bumacov, „Agricultura de valoare înaltă rămîne prioritatea numărul unu pentru Republica Moldova", http://www.moldpres.md/News.aspx?NewsCod=86&NewsDate=04.01.2013.
[2] Serviciul Hidrometeorologic de Stat, „Analiza condițiilor meteorologice şi agrometeorologice în intervalul 17-23 decembrie 2013", http://meteo.md/mold/nssapt.htm.

publică (30,3%), hotele și restaurante (16,7%) și alte ramuri industriale (textile, produse chimice, produse din minerale nemetalifere, mobilă). Salariile au fost în scădere doar în sectoarele industriale pentru produsele cărora cererea externă a scăzut puternic și alte câteva sectoare reprezentate de un număr mic de întreprinderi ce se confruntă cu probleme structurale grave. Numărul șomerilor înregistrați la ANOFM a atins 26297 persoane la sfârșitul anului 2012, cu 32% mai puțin decât la începutul anului. În ianuarie curent ANOFM a publicat datele privind locurile de muncă, și, ca de obicei, pozițiile de cusători sunt cele mai greu de suplinit, acestea constituind 30% din numărul total de locuri de muncă vacante raportate.

Prețurile. În Dec:12 indicele prețurilor de consum a crescut cu 4,1% f-a-p, cu 4 p.p. mai mult decât luna trecută. Circa jumătate din această creștere este pe seama produselor alimentare, oferta cărora este mai joasă din cauza secetei. În particular, principalele forțe motrice ale IPC în această lună au fost fructele proaspete (+11,4%), legumele proaspete (+22,7%) și ouăle (+19,5%). Totodată, inflația de bază (care nu include produse alimentare, băuturi, combustibil și utilități) a rămas la nivel redus (3,7%), din cauza cererii interne slabe asociată scăderii economiei.

Politici monetare. Având în vedere condițiile economice dificile și presiunile inflaționiste joase pe partea de cerere, banca centrală a menținut caracterul adaptiv al politicii monetare. Prin urmare, banca a păstrat rata de bază la un minim istoric de 4,5%, puțin peste previziunile inflaționiste ale BNM de 3,8% pentru sfârșitul anului 2014. Astfel, banca centrală încearcă să evite volatilitatea de prisos a politicilor și întărește o ancorare a așteptărilor inflaționiste la nivelul de 5% (±1,5 p.p.).

Indicatori financiari. Având în vedere situația economică șubredă, atât la nivel regional, cât și intern, băncile comerciale rămân foarte precaute în activitatea de creditare, aceasta rămânând pe o tendință descendentă în decembrie. Volumul total al creditelor noi a fost cu 34,3% mai redus f-a-p, în mare parte din cauza scăderii împrumuturilor în valută străină (57,9%). Băncile încearcă să-și imunizeze portofoliile împotriva riscurilor asociate cu problemele economice curente și să scape de creditele neperformante. Sectorul bancar, în general, a rămas stabil, cu nivel înalt de lichidități și bine capitalizat. Provocarea-cheie ține de situația „Băncii de Economii", unde mai mult de jumătate din credite (55,3%) sunt neperformante, iar banca nu satisface minimele de suficiență a capitalului.

Ratele de schimb. În luna decembrie, rata de schimb medie oficială a monedei naționale s-a consolidat față de dolarul SUA cu 1,1% f-l-p, datorită efectelor sezoniere asociate cu influxuri mai largi de valută străină în apropierea sărbătorilor de iarnă. Aceasta a permis băncii centrale să intervină pe piața valutară internă prin procurarea echivalentului a 47,3 mln. USD (de 3,4 ori mai mult decât în luna precedentă). În acest mod, a fost evitată o volatilitate excesivă a monedei naționale, leul moldovenesc urmând să se consolideze mai accentuat fără aceste intervenții. În același timp, BNM a reușit să-și mărească activele oficiale de rezervă, ce au crescut cu 3,2% f-l-p, fiind suficiente pentru a acoperi peste 5 luni consecutive de importuri (minimul convențional este de 4 luni). În Jan:13 cursul de schimb nu s-a modificat esențial, leul pierzând numai 0,4% din nivelul atins în decembrie 2012.

Comerțul exterior. Cele mai recente cifre privind comerțul reflectă impactul negativ cauzat de seceta din 2012 asupra exporturilor de bunuri moldovenești, care în Nov:12 au scăzut cu 11% f-a-p, în timp ce importurile – cu 3,4%. Scăderea exportului de cereale (cu 40% f-a-p) și ale fructelor și semințelor oleaginoase (-45%) sunt principalii factori ai exporturilor mai mici. Conform ultimelor date privind balanța de plăți, în T3:12 exporturile moldovenești de servicii au crescut cu 3,0% f-a-p, în timp ce importurile au crescut în ritm dublu, 6,2% f-a-p, balanța comercială fiind mai bună decât în cazul comerțului cu bunuri.

Principalii partenerii comerciali. Deși într-un ritm mai lent, în decembrie împrumuturile bancare din zona euro s-au redus pentru a 8-a lună consecutiv (0,7%), reflectând activitatea privată plăpândă. În Italia (a treia destinație a exporturilor moldovenești), în ianuarie, indicele de încredere a consumatorilor a atins noi minime (84,6), după un deja dezamăgitor nivel de 85,7 în Dec:12. Previziunile economice ale BERD pentru Ucraina pentru 2013 au fost reduse de la 2,5% prevăzut în Oct:12 la doar 1% în Jan:13. În Dec:12, în Rusia, PIB-ul a crescut cu doar 2,4% f-a-p; anul 2012 pentru Rusia a început cu cifre de două ori mai înalte, 4,6% in Jan:12.

Pieţele globale şi regionale. În ianuarie, prețurile pentru toate mărfurile agricole s-au menținut la niveluri înalte; cu toate acestea, perspectivele pe termen scurt sunt negative. În SUA – principalul producător mondial de grâu – starea grâului de iarnă este cea mai proastă din ultimele trei decenii, dar condițiile meteorologice din emisfera nordică sunt promițătoare și vor compensa insuficiența ofertei din SUA. În regiunea Mării Negre, companiile kuweitiene și arabe sunt tot mai interesate în stabilirea condițiilor contractuale pe termen lung cu companiile producătoare de alimente, căutând în mod special furnizorii capabili să ofere cantități semnificative de cereale și alimente.

■ Evoluții-cheie de politici în ianuarie 2013

Evoluția politicii	*Comentariu EXPERT-GRUP*
1 ianuarie. Începând cu această dată, taxa pe drumuri s-a dublat, accizele pentru țigări au crescut cu 50% pentru componenta fixă, și de la 24% la 30% pentru componenta ad-valorem.	Mărirea impozitelor reflectă constrângerile bugetare tot mai severe, mai ales că suportul din partea donatorilor va scădea pe termen lung. Pe fundalul calității dezastruoase a drumurilor, în special locale, creșterea taxelor de drum va duce la presiuni sociale asupra Guvernului pentru a asigura o infrastructură de calitate mai înaltă.
2 ianuarie. La prima ședință din 2013, Guvernul Moldovei a decis să inițieze negocierile (*și nu să semneze, după cum au indicat câteva canale media moldovenești și rusești*) asupra proiectului Deciziei Consiliului şefilor de guverne ale statelor-membre ale CSI privind Concepţia dezvoltării strategice a transportului feroviar al statelor-membre ale Comunităţii Statelor Independente până în anul 2020. Deoarece conceptul original este doar parțial aliniat politicii de integrare europeană a Moldovei, Guvernul a decis că Moldova nu se va angaja să armonizeze legislația și să coordoneze politicile în sector.	Conceptul este doar unul din mai multe politici programate pentru a fi adoptate de CSI în 2013 și care cel puțin parțial vor fi incompatibile cu vectorul de integrare europeană al Moldovei. Acesta va testa abilitățile Moldovei de a se menține ferm pe vectorul său european și, în același timp, de a îmbunătăți și păstra relațiile bune de care are nevoie cu țările CSI. În același timp, anticipăm că în 2013 Rusia va deveni mai asertivă în țările din așa-numita „vecinătate apropiată”, inclusiv în Moldova, cu scopul de a le atrage în proiectele integraționiste rusești din Eurasia.
2 ianuarie. Într-un interviu pentru Radio Europa Liberă, Prim-ministrul Republicii Moldova, Vlad Filat, a menționat că Codul Muncii trebuie modificat astfel încât „să nu uităm și de drepturile angajatorilor” și că inconsistențele dintre actele legislative și normative trebuie aplanate în acest an. Prim-ministrul Vlad Filat a declarat că în anul 2013 politica în sfera privatizării este de a atrage investitori străini și de a asigura transparența maximă a procesului. În acest sens, vor fi formate comisii guvernamentale pentru a supraveghea privatizarea celor mai mari companii deținute de stat. Referitor la relațiile cu Federația Rusă, Prim-ministrul a menționat că Moldova are nevoie de un nou contract cu Gazprom-ul pentru a asigura un preț adecvat pentru consumatori, pentru a rezolva problema datoriilor companiilor transnistrene față de Moldova-Gaz și pentru a rezolva problema tranzitului gazului rusesc pe teritoriul Moldovei. Domnul Filat a mai menționat că există un angajament public și politic între Guvernele Moldovei și al României pentru ca în 2013 să se realizeze conducta de gaz Iași-Ungheni, astfel încât Moldova să-și diversifice sursele de energie. Reflectând asupra viitoarelor alianțe politice, Prim-ministrul a menționat că „viitoarele coaliții de guvernare trebuie să evite greșeala de politizare a instituțiilor de stat”.	Chestiunile abordate de Prim-ministru ar trebui monitorizate cu atenție în 2013. Rezolvarea câtorva din acestea ar putea declanșa viziuni contradictorii între partidele din Alianța pentru Integrare Europeană, între membrii Cabinetului și cu partenerii de dezvoltare. Astfel, modificarea Codului Muncii ar putea să nu fie bine văzută de sindicatele din Moldova. Deși sindicatele nu sunt atât de puternice, iar problema ar putea să nu fie atât de semnificativă ca să atragă proteste sociale împotriva inițiativei, totuși, simpatiile de stânga ale sindicaliștilor ar putea reduce mult din elanul exprimat de Prim-ministrul pe acest subiect. Planurile de asigurare a unui control politic de nivel mai înalt asupra procesului de privatizare s-ar putea confrunta cu reacții negative din partea Ministerului Economiei, care a exprimat mai multe îngrijorări cu privire la calitatea scăzută a managementului în întreprinderile de stat și a promovat privatizare ca o modalitate de a scăpa rapid de proprietatea de stat ineficientă. Nu anticipăm schimbări spectaculoase în relațiile energetice cu Rusia și nici semnarea unui contract care ar satisface așteptările Moldovei. Totuși, este important ca Guvernul să urmărească negocierea unei formule mai juste pentru prețul gazului, decuplată de la prețul mondial al petrolului. Una din cele mai spinoase probleme va fi depolitizarea instituțiilor de stat, în special, a Procuraturii.
3 ianuarie. Viceprim-ministrul, Ministrul Economiei al Republicii Moldova, Valeriu Lazăr, a declarat într-un interviu pentru Radio Europa Liberă că „abordările administrative care sunt practicate pentru reducerea economiei informale nu sunt cele mai inteligente” și a pledat pentru o strategie de colectare a impozitelor ce s-ar baza pe extinderea bazei fiscale și nu a presiuni asupra celor ce deja plătesc impozite. Ministrul a spus că mulți nu plătesc „pentru că au pile la FISC”.	În 2012, dialogul asupra politicii fiscale și impactului acesteia asupra mediului de afaceri, dintre Ministerul Economiei, pe de o parte, și Inspectoratul Fiscal și Ministerul Finanțelor, pe de altă parte, nu a fost unul ușor. Anticipăm că în 2013 aceste dezbateri vor rămâne la fel de intense, dacă nu chiar și mai intense. Presupunerea noastră se bazează pe lipsa unui dialog adecvat dintre Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor și pe viziunile conflictuante ale acestora cu privire la prioritățile economice de dezvoltare imediate și pe termen mediu.
10 ianuarie. Guvernul a respins inițiativa legislativă al unui grup de deputați din partea Partidului Liberal de a ridica salariul mediu pe economie. Alături de altele, solicitarea deputaților includea majorarea salariului de bază pentru muncă necalificată de la 600 la 1000 lei. Guvernul a estimat că doar această măsură solicită 4 miliarde MDL (jumătate din volumul actual de plăți salariale în sfera bugetară).	Guvernul a respins inițiativa invocând constrângerile bugetare. Însă cel mai interesant aspect este inițiativa propriu-zisă, mai ales că nu putem bănui deputații liberali de necunoașterea realităților economice ale țării. Având în vedere alegerile generale ce vor avea loc la sfârșitul anului 2014, inițiativa ar putea anunța o nouă strategie a Partidului Liberal de a se repoziționa drept un partid mai „apropiat” de nevoile cetățenilor.
14 ianuarie. Directorul Camerei de Comerț și Industrie al Găgăuziei, dnul Piotr Pașalî, a declarat că interesele antreprenorilor găgăuzi sunt afectate de corupția printre birocrații de la Chișinău, și a făcut apel către membrii Adunării Populare a Găgăuziei și către executivul Găgăuziei să creeze mecanisme pentru rezolvarea conflictelor. Pe **23 ianuarie**, într-o scrisoare oficială expediată Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Guvernatorul Găgăuziei Mihail Formuzal a	Aceste două declarații nu au o legătură, dar ambele sunt simptome ale frustrărilor și resentimentelor în creștere ale Găgăuziei. La două decenii după rezolvarea pașnică a „problemei găgăuze”, Chișinăul încă nu a reușit să integreze economic, și mai cu seamă, politic, regiunea în procesele naționale. Astfel de declarații în regiune demonstrează că corupția, procesul decizional lipsit de transparență și politica internă inconsistentă sunt, fără exagerare, printre cele mai

Evoluția politicii	*Comentariu EXPERT-GRUP*
acuzat Ministerul de faptul că ar discrimina Găgăuziei în calitate de regiune economică de dezvoltare.	semnificative pericole la adresa statalității Moldovei. Eșecul de a integra Găgăuzia creează riscuri enorme în ceea ce privește abilitatea Moldovei de a reintegra, ulterior, Transnistria.
16 ianuarie. Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și Planul Național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2013-2015 au fost aprobate de Guvernul Moldovei. Obiectivele-cheie ale Strategiei includ asigurarea livrării de energie, crearea unei piețe competitive și asigurarea durabilității mediului. Planul Național de acțiuni în domeniul eficienței energetice își propune să reducă consumul de energie cu 428 mii tone echivalent-petrol până în 2014 (19% din totalul energiei consumate în 2011) și cu alte 860 tep până în 2016.	Începând cu anul 2000 Moldova a aprobat trei strategii energetice, lucru care reflectă realitățile energetice, politice și economice complexe și în continuă schimbare. Noua strategie țintește două priorități pe care Moldova a eșuat să le atingă până în prezent: 1) sporirea capacităților de tranziție a gazului și electricității prin consolidarea conexiunilor bidirecționale; și 2) construirea și restaurarea capacităților existente de generare a energiei. Cât ține de Planul de Eficiență Energetică, obiectivele de eficiență stabilite pentru 2014-2016 par a fi prea ambițioase, având în vedere investițiile private și publice necesare.
17 ianuarie. Conform „Direcțiilor-cheie ale dezvoltării social-economice a Transnistriei" adoptate de „guvernul" Transnistriei, regiunea va înregistra o creștere de 2,4-4,3% a PIB-ului în 2013. Se prognozează că inflația se va încadra în intervalul de 7-8%. Au fost consolidate și măsurile de penalizare pentru eschivarea de la achitarea asigurărilor obligatorii de pensii.	Intervalul larg în care se încadrează prognoza PIB-ului reflectă problemele și incertitudinile economice ce afectează economia regiunii. Având în vedere problemele bugetare grave și relațiile contractuale fragile pentru importurile de energie și exporturile de bunuri regionale, noi prevedem o situație economică mai dificilă pentru regiune în anul 2013.
23 ianuarie. Guvernul a aprobat inițierea negocierilor cu UE asupra Acordului de Finanțare privind Programul de suport al reformei justiției. În conformitate cu proiectul Acordului, UE urmează să ofere maxim 60 mln. EUR pentru perioada 2013-2016. Cea mai mare parte va fi acordată ca suport bugetar direct. Printre măsurile-cheie susținute vor fi consolidarea capacităților Consiliului Suprem al Magistraturii, utilizarea mai largă a echipamentului de înregistrare în ședințele de judecată, dotarea mai bună a curților cu personal uman și îmbunătățirea competențelor manageriale, separarea funcțiilor de investigație și de urmărire penală.	Reforma sectorului justiției este o premisă esențială pentru ca Moldova să pornească pe o cale de dezvoltare economică mai sustenabilă. O justiție inechitabilă și lipsită de încredere este un factor-cheie negativ menționat atât de investitorii interni, cât și de cei externi. Cu toate acestea, implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției, aprobate în 2012, va solicita nu doar suportul financiar al UE, dar și o excepțională voință politică internă, deoarece mai multe obiective adoptate (cum ar fi reforma Procuraturii) vor testa din nou solidaritatea Alianței pentru Integrare Europeană. Implementarea efectivă a reformei este dependentă și de rezultatele următoarelor alegeri.
29 ianuarie. Directorul companiei române farmaceutice „Balkan Pharmaceuticals", localizată în Moldova a declarat pentru Money TV că compania analizează posibilitatea de re-localizare din Republica Moldova în România sau Ucraina, din cauza presiunilor politice din partea domnului Gheorghe Brega, deputat în Parlament din partea Partidului Liberal și a hărțuielilor permanente din partea organelor de control ale statului. Conform declarațiilor directorului companiei farmaceutice, în decursul unui singur an compania a fost vizitată de 36 de ori de diferite organe de control de stat.	Acesta este doar unul, din mai multe astfel de cazuri, din ultima jumătate de an ce confirmă că, contrar declarațiilor oficiale ce invocă progresele Moldovei în clasamentele internaționale de business, mediul de afaceri în Moldova este foarte problematic. Pozițiile oficiale și conexiunile politice sunt de multe ori folosite pentru a elimina competitorii de pe piață, atât la nivel național, cât și local. Legislația națională ce reglementează competențele oficialilor aleși oferă prea multe oportunități pentru a utiliza poziția oficială pentru atingerea unor scopuri private.
30 ianuarie. Guvernul a aprobat un nou Regulament privind restituirea TVA. Regulamentul prevede proceduri de restituire mai stricte și măsuri de penalizare pentru oficialii din organele fiscale care vor tergiversa procesul de restituire.	Restituirea TVA este unul din cele mai complexe aspecte ale mediului fiscal al Moldovei. Nu este clar dacă noul Regulament va facilita rezolvarea problemelor, având în vedere faptul că comunitatea de afaceri nu a comentat asupra proiectului regulamentului.

Anexe statistice

Tabel 1. Indicatori economici lunari

Indicatori	*Feb:12*	*Mar:12*	*Apr:12*	*May:12*	*Jun:12*	*Jul:12*	*Aug:12*	*Sep:12*	*Oct:12*	*Nov:12*	*Dec:12*	*Jan:13*
Producția industrială, mod. % f-a-p	-1.5	-4.0	-2.4	10.6	0.2	1.0	-5.2	-10.7	-6.0	-7.9	n.a.	n.a.
Comerț cu amănuntul, mod. % f-a-p	3.6	1.5	-3.5	0.5	0.2	1.6	1.9	-1.2	4.3	-3.3	n.a.	n.a.
Servicii prestate populației, mod. % f-a-p	-3.3	4.6	9.5	8.6	2.0	2.6	3.7	2.5	-1.8	2.9	n.a.	n.a.
Export de bunuri, mod. % f-a-p	-1.9	11.9	3.3	1.7	3.7	-9.9	-15.8	2.4	-0.4	-11	n.a.	n.a.
Import de bunuri, mod. % f-a-p	9.3	4.1	1.3	-2.2	-3.7	0.4	-3.3	-7.1	6.2	-3.4	n.a.	n.a.
Active oficiale de rezervă, milioane USD	2090.9	2073.6	2114.0	2043.0	2059.0	2094.3	2231.6	2326.8	2421.5	2422.4	2515.0	
Mărfuri transportate, mod. % f-a-p	-35.9	-27.3	0.3	24.0	23.9	23.1	-11.5	-16.2	13.9	1.4	-18.6	n.a.
Șomeri înregistrați la ANOFM, s-d-p	40355	40300	38477	34803	31722	29412	27243	25552	24609	25586	26297	n.a.
Salariul real, mod. % f-a-p	3.7	4.1	2.1	4.2	6.1	5.4	5.7	3.2	6.0	5.3	n.a.	n.a.
Venituri bugetare, mod. % f-a-p*	5.3	7.5	13.8	14.0	12.3	16.1	14.5	12.7	13.3	14.1	11.2	n.a.
IPC, mod. % f-a-p	6.1	5.4	4.7	4.1	3.7	4.0	4.4	4.9	3.9	3.7	4.1	n.a.
IPPI, mod. % f-a-p	6.6.	6.5	5.8	5.7	6.0	5.0	4.8	5.3	5.0	4.1	4.5	n.a.
Rata de schimb nominală, MDL/USD, s-d-p	11.8	11.81	11.78	12.00	12.26	12.54	12.47	12.39	12.27	12.37	12.06	
Bani transferați din străinătate, mod. % f-a-p	7.5	-1.6	-4.2	10.6	-7.4	4.5	3.7	-5.8	23.6	4.4	n.a.	n.a.
Agregatul monetar M2, mod. % f-a-p	15.86	13.1	12.0	11.3	11.8	14.1	18.2	21.4	20.8	23.7	23.5	n.a
Rata de bază a BNM, %	13.2	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	
Rata dobânzii la depozite bancare, %, s-d-p	6.5	7.32	7.23	7.5	7.59	7.40	7.15	7.94	7.72	7.96	8.44	n.a.
Rata dobânzii la credite bancare, %, s-d-p	8.04	14.05	14.25	13.98	13.69	13.38	12.82	12.58	13.0	12.68	11.98	n.a.
Credite neperformante, % din total	13.9	13.2	13.6	14.7	15.3	15.2	15.3	14.5	14.4	14.7	14.5	n.a.

Surse: BNS, BNM, calcule și estimări EXPERT-GRUP;

Tabel 2. Indicatori economici trimestriali

Indicator	*Q1:11*	*Q2:11*	*Q3:11*	*Q4:11*	*Q1:12*	*Q2:12*	*Q3:12*	*Q4'12*
Creșterea reală PIB, mod. % f-a-p*	8.4	7.5	6.7	6.4	1.0	0.8	-0.2	n.a.
Producția agricolă, mod. % f-a-p*	8.3	3.9	3.7	4.6	0.6	-2.1	-21.6	-22.4
Lucrări de construcții-montaj, mod. % f-a-p*	4.0	12.9	3.1	1.4	4.9	3.6	0.8	n.a.
Investiții în capital fix, mod. % f-a-p*	132.0	131.8	111.3	109.3	95.4	-0.6	-0.7	n.a.
Influxuri nete de ISD, mod. % f-a-p*	25.8	100	-1.8	33.3	-51.3	-26.3	-68.2	n.a.
Rata șomajului, %	9.4	6.2	5.3	6.2	7.2	4.5	4.8	n.a.
Rata ocupării, %	34.6	41.9	42.9	38.4	34.3	40.5	41.1	n.a.

*Notă: * - cumulativ de la începutul anului;*

Surse: BNS, BNM, calcule și estimări EXPERT-GRUP;